

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (18 листопада 2022 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2022. 122 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 7th International Scientific and Practical Internet Conference (November 18, 2022). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2022. 122 p.

У збірнику матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол.

наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Константинова О.В., канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол.

наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**,

канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Станіславчук Н.І., викладач

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 10 від 27.10.2022 р.)

©Автори публікацій, 2022

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	СТИМУЛИ Й ЧИННИКИ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ СЛОВОТВІРНИХ ФЕМІНАТИВІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	6
КАПРАНОВ Я.В.	СТАТИСТИЧНЕ ВИМІРЮВАННЯ СИНОНІМІВ Й АНТОНІМІВ У БРИТАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ КОРПУСІ	9
СІРАНЧУК Н.М.	ПЕДАГОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА КОМУНІКАТИВНІЙ ОСНОВІ	12
ПАВЛОВА О.І.	СОЦІОЛОГІЯ У ТЕРМІНОЛОГІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	15
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	21

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

DEMENCHUK O.	PRINCIPAL APPROACHES TO LEXICAL SEMANTIC DERIVATION STRATEGIES	25
DEMENCHUK D.	KONCEPT CZASU WOLNEGO W UJĘCIU SOCJOLINGWISTYCZNYM	27
ТРИФОНЮК Л.Ю.	МЕНТАЛЬНЕ ПОЛЕ ПРЕДИКАТА <i>THINK</i>	30

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

МІЗІН К.І.	ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ЗІСТАВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ	37
АЛАДЬКО Д.О., АЛАДЬКО О.Д.	ГЕНДЕРНА СТЕРЕОТИПІЗАЦІЯ У ФРАЗЕОЛОГІЇ	41
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У ПРАГМАТИЧНОМУ АСПЕКТІ НА МАТЕРІАЛІ РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВ	44
КІНАЩУК А.В.	ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІРРАЦІОНАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)	47

ФЕДОРОВ І.Б.	ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>АРТЕФАКТНИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ</i> У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	50
ХОМУТОВСЬКА І.С.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З НАЗВАМИ ТВАРИН В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	52

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	СИНКРЕТИЧНІСТЬ ЛЕКСИЧНОГО І ГРАМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОГО СПОЛУЧНИКА 'AND'	55
ОРЕЛ І.І.	ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ У КОНОТАТИВНІЙ СТРУКТУРІ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	58
ТАРАСЮК Н.Ю.	КАТЕГОРІЯ АКТИВНОСТІ/ПАСИВНОСТІ ЯК ВИЯВ ДЕРИВАЦІЙНОЇ ТА СЛОВОТВІРНОЇ ФУНКЦІЇ МОРФЕМ	61
ГЕДЗЕРУК О.В.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ІЗ СОМАТИЧНОЮ ЛЕКСИКОЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	64
ІЛЬЧУК Л.С.	СТЕРЕОТИПНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО НЕГАТИВНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ ЖІНКИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ТА УКРАЇНСЬКОМОВНОГО СУСПІЛЬСТВА	67

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

КОНДРАТЮК Н.В.	ЕПОНІМИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	70
ВАКУЛІЧ А.І.	РОЛЬ І МІСЦЕ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	75
СЕРГІЙЧУК Н.Ю.	ОСНОВНІ СПОСОБИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ	78
СИВОРИГ Н.В.	РОЛЬ І МІСЦЕ НІМЕЦЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	81

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

ШУЛЬЖУК Н.В.	ВЗАЄМОДІЯ ФОРМАЛЬНО-СИНТАКСИЧНОЇ, СЕМАНТИЧНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІАЛОГІЧНОЇ РЕПЛІКИ	85
ЗАЛУЖНА О.О., РОЛЛЕР А.Ю.	ДО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ ІДІОСТИЛЬ ТА ІДІОЛЕКТ	91
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ДИКУНСЬКІ СЕНСАЦІЇ ДЖОНА НІЛА В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ СТОРІЧЧЯ	94
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ЛЕКСИЧНІ Й СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСІЇ В ТЕКСТАХ НОВИН CNN ПРО УКРАЇНУ	98

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»

ЧЕБЕРЯК А.М.	СОЦІАЛЬНА, КОМУНІКАТИВНА, МОВЛЕННЄВА РОЛІ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ	100
ЮРКОВСЬКА М.М.	ДО ПИТАННЯ ЛІНГВО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПРИЙОМІВ КОМІЧНОГО НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ В НЕГОМОГЕННИХ ТЕКСТАХ	104
ЖАЛКО Д.Д.	СЕМАНТИКА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИХ МАРКЕРІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	107
ЧЕРНЯК К.О.	ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДИСКУРС»	109

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

КУЧМА Т.В.	ДЕФОРМАЦІЯ АНТРОПОНІМІВ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	112
МОКРА Т.А.	ФЕНОМЕН ЛАКУНАРНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	116
КОЛОМІЄЦЬ Н.М.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ МАТЕРІАЛАХ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	119

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

УДК 81'367

Шульжук Н.В., канд. філол. наук
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

ВЗАЄМОДІЯ ФОРМАЛЬНО-СИНТАКСИЧНОЇ, СЕМАНТИЧНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІАЛОГІЧНОЇ РЕПЛІКИ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано її розв'язання. Спілкування як процес встановлення та розвитку контактів між людьми тісно пов'язане із життям суспільства, яке сьогодні, на думку багатьох дослідників, зазнало негативного інформаційного впливу. Діалог, який у сучасних лінгвістичних розвідках небезпідставно презентують як діалогічний дискурс, – найпоширеніша форма комунікативної взаємодії членів соціуму. Тому різноаспектне його вивчення не втрачає актуальності (А. Грищенко, В. Рінберг, Д. Баранник, І. Борисюк, П. Дудик, Г. Олійник, Л. Олексієнко, Л. Безугла, І. Шевченко та ін.) у мовознавчій науці.

Вихід мовознавців за межі лінгвоцентризму зумовив формування нових поглядів на діалогічний дискурс як на «мисленнево-комунікативну мовленнєву діяльність комунікантів у широкому (ситуативно-комунікативному, соціокультурному, когнітивно-психологічному) контексті, зафіксовану діалогічним текстом» (Безугла, 2009, с. 8). З-поміж одиниць діалогічного дискурсу, що відображають його процесуальну структуру, вчені запропонували виділяти такі, як-от: мовленнєвий акт, дискурсивний хід, трансакція, мовленнєва подія та ін.

У сучасній теорії діалогу з-поміж складників структури діалогічного дискурсу виокремлюють формально-змістовий, соціокультурний, інтерактивний та онтологічний (Селіванова, 2008, с. 594). Якщо перший переважно представлений у традиційних дослідженнях, що вписуються у лінгвоцентричну парадигму, то другий актуалізує вивчення такої категорії, як ментальність, що

відкриває перспективи для вивчення проблем міжкультурного діалогу. Інтерактивний складник структури діалогічного дискурсу дозволив Л. Безуглій на підставі аналізу праць таких дослідників, як В. Девкін, В. Лагутін, Л. Олексієнко та ін., виділити комунікативні властивості діалогічного дискурсу (Безугла, 2009, с. 12), що зумовлюють специфіку вербалізації смислів у ньому. Щодо онтологічного складника, то його формує ситуація мовлення, що й спонукало мовознавців до розуміння будь-якого дискурсу як функційно діалогічного за своєю природою (Карасик, 2002, с. 228; Шевченко, Морозова, 2005, с. 28). Очевидно, сьогодні актуально розрізняти вузьке розуміння діалогу (Н. Арутюнова, Т. Винокур, О. Сиротіна, Г. Золотова, В. Лагутін та ін.) та широке (праці М. Бахтіна), яке нейтралізує традиційне протиставлення діалогу й монологу. Так, І. Синиця, висвітлюючи проблему діалогізації наукових текстів, ґрунтується на широкому тлумаченні діалогу, що інтерпретує текст як результат здійснення комунікативно-прагматичних намірів його адресанта (Синиця, 2004, с. 55). Така позиція вчених призвела до розмежування понять «діалог», «діалогізація», «діалогічність» (А. Нікольський, Л. Безугла та ін.).

Антропоцентрична свідомість та потреба відновлення екологічного балансу у сфері мовленнєвої комунікації в суспільстві визначили екоцентричний вектор лінгвістичних досліджень, пов'язаний із ефективністю комунікативної взаємодії учасників діалогічного дискурсу, адже мова «номінує, категоризує, структурує, коментує, експлікує, імплікує, моделює емоції і формує, транслює емоційну картину світу представників тої чи тої лінгвокультури» (Колосова, 2015, с. 25) (праці Н. Колосової, О. Сковороднікова, В. Шаховського, В. Шляхова, О. Троць та ін.).

Своєрідність мовної організації діалогічної репліки виявляється передусім на синтаксичному рівні, що й демонструють праці П. Дудика, О. Шаройко, Т. Винокур, І. Святогора, Г. Інфантової, Н. Шведової, Н. Арутюнової, Г. Чумакова, С. Єрмоленко, Н. Шульжук та ін.

Триаспектний підхід до опису речення визначає його як одиницю, що будується за певною схемою, характеризується певною семантичною структурою та має відповідну комунікативну організацію. Взаємодія визначених ярусів речення у діалогічному дискурсі, яке часто відходить від типових моделей, виявляється своєрідно.

Мета повідомлення – з'ясувати співвідношення формально-синтаксичної, семантико-синтаксичної та комунікативної організації діалогічної репліки.

Виклад основного матеріалу. Якщо семантико-синтаксичний і формально-граматичний яруси речення передусім орієнтовані на сферу мови, внаслідок чого вони виявляють більшу стабільність і визначеність, то комунікативний – спрямований у сферу мовлення і тому, відображаючи потреби комунікації, є більш динамічним. У діалогічній же репліці-реченні він по суті утворює мовленнєву надбудову над мовним синтаксисом. Відображаючи певний факт світу дискурсу, речення виражає віднесеність змісту висловленого до дійсності (категорія модальності). Експресивна насиченість, спонтанність та динамічність діалогічного спілкування передбачають різного роду модальні трансформації. Так, питальні речення у діалозі, крім питального, можуть виражати й інші модальні значення – експресивне ствердження або заперечення, спонукання до дії. Наприклад: *«Який я тобі хазяїн, он бери банку коричневої і давай освіжай гаража»* (О. Черногуз); *«Що ж зробиш, Григорію, здавна сказано: сила соломі ломить»* (О. Десняк). Такі репліки фокусують увагу співрозмовника, виконуючи роль емоційного центру відповідної частини діалогу. Виявляючи формальні ознаки питального речення, подібні репліки фактично переключаються у новий функційний план. Трансформується й інтонаційне оформлення таких конструкцій у діалогічному дискурсі, наслідком чого стає їх посиленість та актуалізація логічного наголосу на відповідному реченнєвому фрагменті. Внаслідок накладання емоційно-експресивного забарвлення на об'єктивно-модальне значення подібних речень-реплік діалог помітно пожвавлюється, драматично загострюється.

Пристаюватися тріярусній мовній структурі речення до умов, в яких відбувається діалог, допомагає актуальне членування. Воно вводить репліку в контекст діалогічної єдності, де тема виконує роль спільного фонду знань. Отже, у співвідношенні «зміст-форма» на комунікативному рівні поєднуються семантичні й формально-граматичні мовленнєві ознаки речення-репліки, у складі якої функційні та структурні компоненти можуть бути в різних співвідношеннях – відповідності або невідповідності. Регулярними у діалогічному дискурсі є конструкції, в яких наявна повна відповідність формально-синтаксичної, семантико-синтаксичної та комунікативної структури (член речення – синтаксема – темо-ремні центри (підмет – суб'єктна синтаксема – тема; присудок – предикат –

рема), коли одиниці різних рівнів представлені експліцитно. Наприклад:

– *Боже вам допоможи в дорозі! Нехай Біг щасливо проходить.*

– *Щастя Боже й тобі, чоловіче! А чого ж се ти гукав? Чого тобі треба, що ти спинив нас?*

– *Та прошу вашої ласки – постійте трохи: дозвольте мені об воза спину почухати, бо в тому гемонському степу така порожнеча, що нема об щось почухатись!* (О. Пчілка).

Проте частіше спостерігаємо повну або часткову невідповідність (формально залежні конструкції діалогу становлять його комунікативне ядро), полюси якої репрезентовані формально-синтаксичним та комунікативним ярусами речення-репліки. Діалектична єдність граматичного і функційного аспектів речення нівелює таку невідповідність. Наведемо приклад, який ілюструє ситуацію, коли головна з формально-синтаксичного погляду частина складнопідрядної конструкції не є її ядром, а підрядний компонент у ній виконує функцію реми:

– *Навіщо ж тебе ховати?*

– *Сховайте, бо не можна мені додому* (Є. Гуцало).

Повну невідповідність ілюструє приклад, коли змінено звичайний порядок розташування підрядної та головної частини у репліці-реченні:

– *Навіщо гостинці?*

– *А щоб довше ти жив, то гостинців тобі принесла* (В. Міняйло).

Зауважимо, що ущільненість мовних засобів, зумовлена безпосереднім контактом мовців, сприяє частковій редукції компонентів теми. Звичайним явищем у діалозі є й імпліцитність теми, оскільки на перший план виходить рематичний центр висловлювання. Наведемо приклад:

– *Чому не здали одразу після повернення з армії?*

– *Бо поки дошукався тої схованки!..* (В. Міняйло).

Іноді репліка-відповідь представлена словом-реченням. Фактично відсутність рематичного центру формує своєрідний парадокс у формально-синтаксичному (але не комунікативному) плані. Наприклад:

– *А знаєш, що воно?*

– *Ні.* (М. Стельмах);

– *Ви чули, що Тартаренка вбили?*

– *Еге!..* (О. Плющ).

Синкретичність мовленнєвої ситуації сприяє тому, що семантику діалогу формують і комунікативно вагомі невербальні компоненти: спільні фонові знання співрозмовників дозволяють зменшити кількість одиниць із знакового поля мови, якими вони послуговуються. Діалогічна взаємодія не втрачає своєї ефективності і тоді, коли комунікативним ядром речення-репліки стають кінетичні знаки. Наведемо приклад:

– Скажіть, чи можна там когось дошукатись?

Старий махнув рукою ще й головою покрутив (О. Сизоненко).

У діалогічному дискурсі нерідко натрапляємо на незакінчені конструкції. Зрозуміло, що у процесі передачі інформації релевантною є комунікативна структура висловлювання, яка, в разі його незавершеності, деформується. Може бути відсутнім один з компонентів актуального членування речення, можуть бути відсутніми обидва компоненти (залежно від ступеня незакінченості висловлювання), вони можуть бути виражені частково, з різним ступенем повноти реалізації. Адекватна інтерпретація таких висловлювань можлива, коли рема представлена або частково, або існує реальна можливість її відтворення паралінгвістично. У випадку абсолютної відсутності реми однозначне розуміння незакінченого висловлювання проблематичне. Інакше кажучи, процеси утворення думки, під впливом яких формується двобічна мовна комунікація в діалогічному дискурсі, призводять до «нерівномірної чіткості повідомлюваного змісту і до його нерівномірно повного вираження» (Загнітко, 2005, с. 6). Безпосередній контакт дозволяє мовцям розуміти не лише те, що вони висловили за допомогою мовних засобів, але й те, що впливає з їх поведінки та інформації, відомої їм до моменту мовлення. На імпліцитну/експліцитну презентацію змісту діалогічної репліки-речення впливають і загальні уявлення про предмети та явища дійсності, відповідна суспільна та мовленнєва поведінка, визнана у певному соціумі. Це й дозволяє співбесідникам розуміти один одного з півслова й передбачати комунікативну реакцію співрозмовника. Залежність діалогічного речення від лінгвістичного та екстралінгвістичного макроконтексту переважно зумовлює мовну економію, а його емоційність та спонтанність – мовну надлишковість. Якщо виявом економії мовних засобів у діалозі є еліпсис, то одним із виявів діалогічної надлишковості є антиеліпсис – позначення вже згаданого об'єкта двічі:

– *А ти не знаєш, де поділася Анна Зеленьк?*

– *Ні, не знаю, де поділася Анна.* (Г. Тютюнник).

Як бачимо, вдруге вербалізована тема уможливорює експресивну презентацію реми речення-репліки. Зрозуміло, що, обираючи відповідну реченнєву одиницю, мовець керується такими чинниками, як-от: семантичні відтінки, якими відрізняються конструкції, уявлення про те, яка із синонімічних конструкцій найбільше відповідає конкретній граматичній та структурно-семантичній модифікації, відповідність комунікативно-стилістичній настанові.

Отже, у діалогічному дискурсі одне речення корелює з множинністю висловлювань як його реалізаціями, тому слід розмежовувати значення речення (як одиниці мови) і значення відповідних висловлювань, які набувають додаткових смислів, пов'язаних з інтенціями мовця та іншими параметрами мовленнєвої ситуації.

Список використаних джерел:

- Безугла, Л.Р. (2009). Діалог, діалогічний текст та діалогічний дискурс. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*, 867. *Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов*, 60, 7-14.
- Загнітко, А.П. (2005). Прагматичний аспект речення і прагматичний рівень висловлення. *Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії: зб. наук. пр. РДГУ*, 13, 3-7.
- Карасик, В.И. (2002). *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*. Волгоград: Перемена.
- Колосова, Н.Г. (2015). Экологическая функция эмоций. *Грани познания: электрон. научно-образоват. журнал ВГСПУ*, 1(35), 22-28. Available at: www.grani.vspu.ru
- Селіванова, О.О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: підручник*. Полтава: Довкілля-К.
- Синиця, І.А. (2004). Діалогічність у науковому тексті. *Мовознавство*, 2-3, 55-60.
- Шевченко, І.С., & Морозова, О.І. (2005). Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен*. (с. 21-28). Харків: Константа.